

Koen Hoefgeest 'Enantiodromia'

De mens is van nature manisch depressief, zowel op individueel als op groepsniveau, en wordt van het ene extreem positieve punt naar het ander extreem negatieve punt geslingerd. Dit noemde de Griekse wijsgeer Heraclitus, die in 475 v.C. overleed, in zijn tijd 'Enantiodromia. Het is een benaming die veel beleggers zich maar al te goed zullen herinneren, want ze wordt gebruikt door de optiehandelaar Koen Hoefgeest, die ten tijde van de grote bullmarkt in de late jaren '90 mateloos populair was vanwege zijn rake uitspraken. Hij is nog steeds zeer actief op de beurs en heeft niets van zijn scherpte verloren.

Tekst: Mischa Peters

Enantiodromia is niet een bepaald een alledaagse naam voor een adviesdienst?

KH: deze naam staat voor het gegeven dat elke trend te ver moet gaan om zijn eigen omkeer op te roepen

Wanneer os het voor u allemaal begonnen?

KH: dat was op mijn zestiende, toen ik samen met een stel schoolvrienden een aantal optiecontracten op de dollar kocht. Na de middelbare school ben ik in 1990 fiscaal recht aan de UvA en vanaf 1991 aan de KUB gaan studeren. In die tijd handelde ik inmiddels actief in aandelenopties en had daarmee naar de maatstaven van een studenteninkomen een aanzienlijk kapitaal vergaard. Maar zoals het veel optiebeleggers vergaat die in het begin succesvol zijn, verloor ik dit hele kapitaal aan één trade in callopties Hoogovens. In 1990 ben ik mijn vakantie voor Marcel Rila gaan werken en heb daar de stadiummethode van Stan Weinstein bewerkt, die later door Marcel Rila in de markt is gezet.

Wat hebt u van de beginperiode geleerd?

KH: dat wat in de meeste boeken over technische analyse is geschreven, namelijk dat TA de psychologie van de beleggers om kaart brengt, in min ogen een broodje aap is. Ik ben van mening dat de technische analyse, het Elliott Wave Principle en de fractale cycli juist de grootste overeenkomsten hebben met de exacte wetenschap natuurkunde. Neem het koersverloop van een grafiek: dit vertoont veel overeenkomsten met de natuurkundige wetmatigheid van een

veldkarakteristiek. Dat zijn telkens terugkerende patronen met een bepaalde vorm, regelmaat en verhouding die in de natuurkunde duiden op een onderliggend kracht veld, zoals in de kwantummechanica is te zien. Zie het als compacte deeltjes energie die allemaal hetzelfde zijn en van de ene naar de andere bandbreedte springen.

Hoe vertaalt u dit naar de financiële markten?

KH: een simpel voorbeeld is de Klap-en-Flapregel*, een term die door mij is geïntroduceerd en ook bekend staat als de pendulum-swingmethode, waarbij de koers zich van de ene range naar de andere range beweegt. Daalt of stijgt de koers in de volgende bandbreedte ofwel 'kamer', dan wordt er meestal eerst een extreme waarde neergezet, zijnde de boven- of onderkant van de volgende range/kamer. Daarna beweegt de koers zich in de meeste gevallen naar het midden van de range. Dit duidt op een bepaald krachtveld. Een ander voorbeeld is de aanwezigheid van de Fibonacci-verhoudingen in koersbewegingen.

Is dat kuddegedrag?

KH: Rupert Sheldrake, een Engelse bioloog, sprak van een de aanwezigheid van morfogenetische velden, ook wel de collectieve gedachtevelden genoemd. Het lijkt er het meest op dat op een gemeenschappelijk, collectief niveau informatie wordt uitgewisseld. En hoe vaker een gedrag wordt herhaald, des te meer en duidelijker wordt het gedrag in het veld wordt vastgelegd. Zo ontstaat kuddegedrag en niet door het gegeven dat mensen reageren op nieuws en informatie. Dit laatste is volgens mij slechts de resultante van het gehele proces. Nieuws is dus het gevolg en geen oorzaak.

Liggen bepaalde extreme koersuitslagen dan al vast?

KH: ja, mijn uitgangspunt is dat het allemaal deterministisch en dus te voorspellen is en daarmee ga ik recht tegen de heersende opvatting van de technische analyse in. De koersgrafiek is niets anders dan een resultante van het onderliggende massahypnoseveld. Maar in dit verhaal van voorspelbare natuurkundige processen zijn nog twee andere zaken heel belangrijk, namelijk het fractale stelsel en de 'fractal divider' 144, ofwel $3^2 \times 4^2$.

Waar zien we dit in terug?

Het is gebleken dat de mens heel onbewust deze getallen in het systeem toepast. Kijk naar de Fibonacci getallenreeks- en verhoudingen, de gulden snede, maar ook naar de 55-jarige Kondratieff-golf en andere cycli, zoals de 3- tot 4 jarige Kitchen-cyclus en de door mij geïntroduceerde ZekereZaakCyclus* van gemiddeld 180 dagen (plus of minus 35 dagen). Ik gebruik de Kondratieff-golf natuurlijk niet of nauwelijks bij het handelen in opties, maar meer om te bepalen in welke richting de prijzen van goederen en daarmee samenhangend de kapitaalmarktrente in relatieve zin zich bewegen.

Relatief?

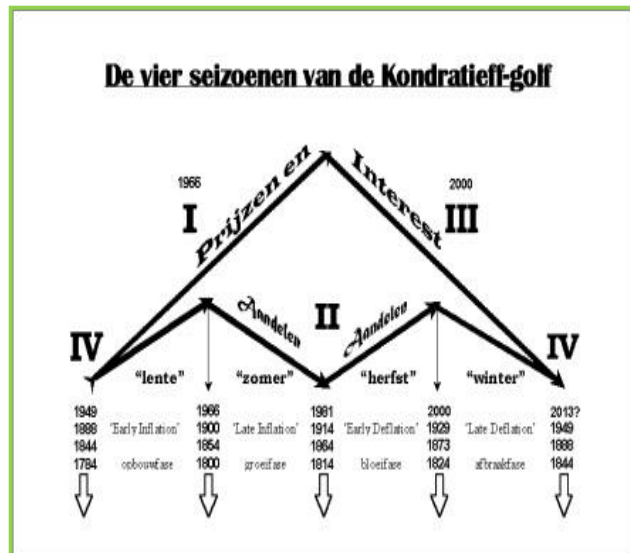
KH: ja, het gaat zeker bij goederen om relatieve prijzen. De olieprijs zou nu bijvoorbeeld nog zesmaal zo hoog moeten staan om vergelijkbaar te zijn met de prijs tijdens de oliecrisis in de jaren zeventig. Dit verklaart ook dat de olieprijsstijging tot op heden niet tot een stijging van de kapitaalmarktrente heeft geleid.

Welke kennis haalt u nog meer uit de Kondratieff-cyclus?

KH: ik onderscheid vier seizoenen: vroege inflatie, late inflatie, vroege deflatie, en late deflatie. Gedurende de eerste twee perioden stijgen de prijzen van grondstoffen en in de laatste perioden daalt de rente. Vroege inflatie en vroege deflatie zijn de beste perioden om in aandelen te beleggen. Obligatiebeleggingen zijn het meest geschikt om de seizoenen vroege en late deflatie, zie figuur 1.

De vroege deflatieperiode is een bloeifase waarin zowel de rente als de prijzen van goederen dalen. De rentedaling zorgt ervoor dat er goedkoop geld is, dat vervolgens in de aandelenmarkten kan worden uitgezet. Met het neerzetten van aandelentoppen rond de millenniumwisseling hebben we deze periode afgesloten. Nu zitten we

in een periode van late deflatie, de afbraakfase, die tot het einde van dit decennium zal aanhouden. Obligaties zijn hierin de beste beleggingscategorie, omdat de rentecoupon en toename van de hoofdsom als gevolg van een renteval de enige bescherming bieden tegen de alsmaar dalende prijzen van de andere beleggingscategorieën.

Figuur 1. We bevinden ons thans in de periode late deflatie, een afbraakperiode die tot het einde van dit decennium kan aanhouden.

Met andere woorden: we krijgen met een Japans scenario te maken?

KH: die mening ben ik zeker toegedaan. Maar het patroon zal er voor Amerika en Europa anders uitzien dan in Japan het geval is. Ik denk dat ma de huidige goed periode, die hoogstens nog zes maanden duurt, de aandelenkoersen op een regelrechte crash van meer dan 80% vanaf de huidige toppen gemeten afstevenen, een crash die minimaal zeven jaar zal aanhouden. Tussentijds zal halverwege deze periode een rentespike optreden als gevolg van het toegenomen dubblurerisico van bedrijven, net zoals in 1931 is gebeurd na de aandelen crash van 1929.

U sprak ook over de 3- tot 4 jarige Kitchen-cyclus en de door u ontwikkelde ZekereZaak Cyclus* van gemiddeld 180 dagen. Zijn dit ook weer onderdelen van het grotere geheel?

KH: inderdaad. Het zijn bouwstenen met ongeveer dezelfde structuur en verhoudingen die bij de matrushka-poppetjes is te zien. Kom je achter de structuur van één bouwsteen, dan kun je het gehele bouwwerk maken.

Maar het scheelt nogal of een Kitchen-cyclus drie of vier jaar aanhoudt. Hoe bepaalt u wanneer deze cyclus is afgerond?

KH: daar kun je inderdaad mank op gaan. Het is aan de voorspeller hoe lang de cyclus wordt. Echter, aan de hand van een aantal lange of korte ZekereZaakCycli* van 180 dagen (plus of mijn 35 dagen), kan een inschatting worden gemaakt of er sprake zal zijn van een lange of korte Kitchen-cyclus.

Wanneer hebt u voor het eerst aangegeven dat de aandelenbeurzen een langjarige bearmarkt zouden gaan meemaken?

KH: in 1995 gaf ik al aan dat de AEX zou gaan verdubbelen. In mei 1999 vertelde ik in het programma van Harry Mens dat rond de millenniumwisseling de aandelenmarkten in circa drie jaar 90% van hun waarde zouden gaan verliezen, maar niet voordat de Nasdaq een laatste extreme opwaartse koersbeweging zou hebben gemaakt, die te vergelijken zou zijn met de Tulpenbollenmanie in 1635. De AEX verloor bijna 70% van zijn waarde en de Nasdaq 80% in drie jaar tijd.

Dat zijn toch correcties waar menige bearmarkt een vruchtbare koopbodem heeft kunnen vormen?

KH: klopt, maar het ergste moet nog komen. De AEX index zal tot ruim 100 punten zakken. Alleen de langjarige staatsleningen zijn een veilige belegging, met dien verstande dat in de komende twee jaar er ergens paniek zal ontstaan, omdat beleggers gaan twijfelen aan de kredietwaardigheid van bedrijven en overheden. Aandelen, grondstoffen en onroerend goed, waar op dit moment de volgende bubbel dreigt te ontstaan, dienen absoluut te worden gemeden.

Over zeven jaar spreken we elkaar opnieuw.
Afgesproken.

* ®

MISCHA PETERS

*is initiatiefnemer van www.beurstrendsonline.nl
en al sinds 1996 actief als trader, belegger en publicist.*